

HALLGATÓI TÁMOGATÓRENDSZER

követelmények és megvalósítások a GEO-ban

Kottyán László – Dr. Szepes András – Dr. Szepesné Stiftinger Mária
Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Főiskolai Kara
Térinformatika Tanszék

1.) Alapok

„A távoktatás a közhiedelemmel ellentétben nem azt jelenti, hogy a tanár és a tanuló közt nagy a távolság, vagy hogy telekommunikációs eszközön át folyik az oktatás. **A távoktatás alapvető jellemzője, hogy a tanárt egy speciális módon megírt tan-könyv vagy oktató szoftver helyettesíti.** Ezt természetesen kiegészíthetik az email és a web lehetőségeit kiaknázó online kommunikációs csatornák.”
[\[http://www.tavmunkainfo.hu/tavoktatas.htm\]](http://www.tavmunkainfo.hu/tavoktatas.htm)

A távoktatás olyan módszertan, mely lehetővé teszi a tananyagok átadásának azt a módját, amikor minimalizálhatjuk a kontakt órákat, és közben növelhetjük a hatékonyságot.

A távoktatás alappillérei – rangsorolás nélkül:

- Speciális tananyagok
- Kapcsolattartás
- Tutor/mentor rendszer
- Adminisztráció

A tananyagokról most nem szólunk, mivel azokról már nagyon sok alkalommal hallottunk. Készítésének módszertana ismert.

A kapcsolattartás az egyik legfontosabb mozzanata a folyamatnak. A 'távtanuló' tanulmányai során sok időt tölt a feladatával. Ezalatt kérdései lennének, segítséget várna. Ha nem érkezik meg ez, könnyen elkedvtelenedik. A folyamat ráadásul önerősítő. Talán pont ez az egyik legfőbb lemorzsolódási ok. Ekkor van szerepe a kapcsolattartó személyének. Egyrészt öntevékenyen keresi is a kapcsolatot a rábízott hallgatókkal, érdeklődik az előrehaladásról, problémáiról. Másrészt elérhető akkor, amikor a hallgató elakad, segítségre szorul. És akkor is, amikor elkecsereedik, és 'csak' beszélgetni akar.

A tutor személyesen biztosítja az adott tananyag szakmai háttérét, felelős a tananyagért, annak frissítéséért, a kurzus alatti szakmai munkáért. Munkájának fontos része a beérkező feladatok értékelése és visszajelzése. Minden olyan esetben szerepe van, amikor szakmai kérdésekben kell döntenet. Személye biztosítja a képzés színvonalát.

A mentor szerepe már közelebb áll az 'atyai jóbaráthoz', aki mellesleg szakmai ismeretekkel is rendelkezik. Ő van hallgató közelben, gyakrabban elérhető, mint a tutor. Tud válaszolni a tananyaggal kapcsolatos általános kérdésekre, illetve tudja irányítani a hallgatót a problémák megoldásában.

Az adminisztráció végzi mindazon feladatokat, melyek a tanulmányi nyilvántartáshoz, a regisztrációhoz, a pénzügyi rendhez kötődnek. Szerepük meghatározó, hiszen jó nyilvántartás nélkül nem lehet eredményes oktatás.

2.) A támogatórendszer

A kezdetben nyilvántartó programokat, rendszereket alkalmaztak a távoktatás adminisztrációjának egyszerűsítésére. Ezek feladata – nevükből adódóan – elsődlegesen a beiratkozott hallgatók adatainak, felvett tárgyaiknak, elért eredményeiknek rögzítése volt. Megoldásaik igen változatosak voltak, az egyszerű táblázatos formától az Internet-en át elérhetőig terjedtek. Azonban alapvetően statikus rendszernek nevezhetjük ezeket.

Az oktatás fejlődése megkövetelte az oktatási háttér megerősítését. Ennek egyetlen módját láttuk, be kell vezetnünk egy komplex hallgatói támogatórendszert.

Először meg kellett fogalmaznunk az elvárásainkat. A közös gondolkodás alapján a következő feladatokat szeretnénk volna vizionálni a megoldásban:

- a letölthető tananyagok tárolása, szolgáltatása jelszavas védelemmel,
- a segédanyagok tárolása, szolgáltatása,
- a beérkező feladatok biztonságos elhelyezése (sftp), egzakt tárolása,
- automatikus értesítés a mentornak a leadott feladatokról,
- a feladatok értékelése, az eredmények bejegyzésekor automatikus értesítés a hallgatónak,
- az eredmények, a hallgatói előrehaladás könnyű áttekintése a tutor és a tanfolyamgazda számára,
- Internet-es hozzáférés hallgatónak és tanárnak egyaránt,
- testreszabási lehetőség (benne a magyar nyelv használatával),
- pénzügyi adatok kezelése (feltételes).

A piaci lehetőségeket áttekintve, igen széles választékot találtunk. A legtöbb, a célnak megfelelő szoftver piaci, dobozos termék, magas árral és sok testreszabási problémával. Igaz, ezek a rendszerek igen komplex szolgáltatást nyújtó, kiforrott termékek.

Végül kipróbáltuk a már jól ismert Moodle™ () nevű, nyílt forráskódú, szabad terméket. Ezt ugyan Ausztráliában fejlesztették ki, illetve fejlesztik tovább, azonban ma már 150 országban, 70 nyelven használják mintegy 75 ezren. Létezik hazai fejlesztői közösség is, ami különösen a magyar nyelvi változat létrehozása miatt fontos.

A Moodle™ szoftver nyújtja mindazokat a szolgáltatásokat, melyeket előzetesen megfogalmaztunk.

3.) A megvalósítás

Elsőként 2005 nyarán indítottuk el a Moodle keretrendszeren alapuló Virtual GEO (<http://www.vgeo.hu>) oktatási portálunkat a továbbképzésben résztvevő hallgatók részére. A hallgatók és a tanárok bevonását a rendszer használatába fokozatosan végeztük, így már mintegy 140 felhasználó mindennapi munkáját támogatja a portál.

Miután úgy értékeltük, hogy a rendszer elvárásainknak megfelelt, 2005 szeptemberében kialakításra került az eGeo (<http://www.egeo.hu>) portál a nappalis és levelező tagozatos hallgatóink részére. Jelenleg közel 500 hallgató és oktató használja a portált.

A két portál több szempontból is eltér egymástól. A Virtual GEO egy zártabb rendszer, amely a továbbképzési szakokban a távoktatásnak megfelelően a digitális tananyagok elérését biztosítva támogatja az önálló tanulást, valamint nyilvántartó és minőségbiztosítási funkciókat is megvalósít. A zártabb rendszer kifejezés arra utal, hogy központi adminisztrációt vezetünk be, a kurzusok elkészítése és a felhasználói adatok kezelése egy kézben van. Továbbképzéses hallgatóink a regisztrációs időszakban kapják meg a portál használatához szükséges személyes információkat. Az egyes modulok anyagaihoz a hozzáférés biztosítása szintén a központi adminisztráció feladata. Így valószínűleg meg, hogy a portál a nyilvántartó feladatokat is ellássa, azaz hitelesen nyomkövethető legyen a hallgatók előmenetele tanulmányaik során.

Az eGeo portál a nappalis és levelezős tagozatos hallgatók félévközi tanulmányait támogatja, kiegészítve az elméleti előadások és a gyakorlatokon a elhangzott információkat. A portálon e-mail alapú hitelesítést alakítottunk ki, amely azt jelenti, hogy a hallgatók által kezdeményezett regisztráció során válhatnak a portál felhasználóivá. Ekkor még az egyes tantárgyak tananyagait nem érhetik el, ezt csak a tanároktól kapott beiratkozó kód segítségével tehetik meg. A konzultáción élő szóban átadott tantárgyi beiratkozó kód garantálja, hogy csak az a hallgató férjen a tananyaghoz, aki ténylegesen hallgatja a tantárgyat. Az eGeo-n az adminisztrátor feladata a portál karbantartása, fejlesztése. A tananyagok feltöltését, azaz MOODLE terminológiával szólva, a kurzusok készítését a tárgyak sokfélesége miatt már egy kurzuskészítő nem teljesíthetné, ezért ezen feladatokat tanszékenként megosztottuk. Minden tanszéken a tanszéki kurzuskészítő feladata a tanszék által gondozott tárgyak tananyagainak feltöltése. A kurzuskészítő azonban adhat jogosultságot és támogatást azon tanároknak akik saját maguk szeretnék elkészíteni kurzusaikat. Ezzel a megoldással a tanárok aktivitásától függetlenül biztosított, hogy a megfelelő tananyagok, információk hozzáférhetőek legyenek a hallgatók számára.

Az eGeo portálon az egyes félévi tantárgyak anyagainak, tevékenységeinek tárolása mellett tematikus tartalmak létrehozására is van lehetőség. Ehhez létrehoztuk az eGeo LIBRARY elnevezésű kategóriát, amelynek célja, hogy tematikus formában támogassa az oktatókat és a hallgatókat az internetes publikálásban.

Az eGeo LIBRARY-ban az un. kurzusok nem egy féléves tantárgy oktatási anyagait tartalmazzák, hanem 3 témakörbe csoportosított tartalmakat, oktatóktól és hallgatóktól egyaránt.

A témakörök a következők:

- Tudomány: Ide kerülhetnek a GEO kutatóinak eredményei vagy kiemelkedő TDK dolgozatok, szakdolgozatok, stb.

- Oktatás: Ebben a témakörben egy-egy szakterületet bővebben ismertető jegyzetek, ösztöndíjakkal kapcsolatos információk, szakmai fogalomtárak, wiki-k, stb., helyezhetők el.

- Szabadidő: Itt lehet fórumokat, csevegő szobákat, különféle érdeklődési körrel (pl.:sport, művészet),kapcsolatos oldalakat létrehozni.

A hallgatói tartalmak kialakításában egy jogosulttággal rendelkező hallgató , az oktatói tartalmak feltöltésében a tanszéki kurzuskészítők segítenek.

A létrehozott oldalak karbantartásáért és tartalmáért a szellemi tulajdonos a felelős. Minden témánál tetszőlegesen eldönthető a hozzáférés típusa, azaz lehet az internetezők számára teljesen publikus, vagy meghatározott hallgatói-oktatói kör számára elérhető egy-egy tartalom.

Bár elmondható, hogy portáljaink megfelelően működnek és igény szerint kiszolgálják a különböző képzéseinket, folyamatosan törekszünk az új eLearning módszerek, technológiák alkalmazására, fejlesztésére. Ennek egy releváns példája a nemzetközi Real Virtual Erasmus projekt keretében végzett tevékenységünk. A nemzetközi projekt célja a hagyományos Erasmus programok kiterjesztése, kiegészítése virtuális mobilitási akciókkal. Ebben fontos szerepet szánunk a partnerek az eLearning technológiák, módszerek alkalmazásának, az eLearning hálózatok kialakításának, valamint szolgáltatások fejlesztésének. A GEO a kezdetektől, 2005 januárjától aktív részese a projektnek, amelyben a kutatási tevékenység jelenlegi fázisánál elindította első virtuális kurzusát. A kurzus a Virtual GEO portálon került kialakításra Open GI Systems megnevezéssel, angol nyelven. A 6 hetes kurzust március 13-án indítottuk 17 többségében külföldi hallgató részvételével. A kurzus tanulási fázisában prezentációk, tesztek, on-line gyakorlatok és esszé készítése szerepel. Az értékelési fázisban, a 6. héten, a hallgatók záróteszt kitöltésével, valamint videokonferencia beszélgetésen keresztül számolnak be az elsajátított ismereteikről.

A tanfolyam személyzetét a GEO munkatársai alkotják, az alábbi feladatkörökben:

- tutor,
- assistant tutor,
- coordinator,
- eLearning specialist.

A hallgatók előrehaladását, chat, fórum és videokonferencia beszélgetéseken keresztül a tutor és az assistant tutor segíti.

A virtuális kurzustól számos értékes tapasztalatot várunk, amely hasznosítható lesz a hallgatói támogatás további fejlesztése szempontjából.

A rövid ismertetőből is látható, hogy a távoktatásos módszertan célszerűen alkalmazható akár az eLearning, akár a hagyományos képzés támogatására.